

D. 8. juni 2009

Katalog som opsamling på forårets fem temadage

”Det bedste ældrerådvalg”

Der deltog i alt 388 ældrerådsmedlemmer og andre med tilknytning til ældrerådsarbejde i de fem temadage. Deltagerne kom fra 72 kommuner.

Kataloget/inspirationspapiret giver – på baggrund af deltagernes input – idéer til besvarelse af en række spørgsmål:

Fra plenumseancen

- Hvordan planlægger og afvikler vi det bedste ældrerådvalg – tidsrammer, information, materiale?
- Hvad er den vigtigste udfordring i vores kommune, og hvor langt er vi nået lokalt?
- Hvad er værdierne i ældrerådsarbejdet – og hvordan kommunikerer vi dem ud?
- Efter valget – hvad skal organiseres?

Fra arbejdet i caféen (seminar 1)

- Hvad kan ældrerådet gøre for at få flere til at stille op?
- Hvad skal den enkelte vide for at beslutte sig for at stille op?
- Hvad kan ældrerådet gøre for at få flere til at stemme?
- Hvad skal ældrerådet informere medierne om?
- Hvordan bliver ældrerådet mere synligt overfor borgerne?

Fra arbejdet i rundkredsen (seminar 2)

- At blive skarp på at formulere sig overfor andre om ældrerådets hidtidige virksomhed (succeser)
- Hvorfor det er vigtigt at stemme til ældrerådvalg?
- Hvad kan den enkelte få ud af at lade sig vælge til ældrerådet?

Fra plenumseancen

A: Hvordan planlægger og afvikler vi det bedste ældrerådvalg – tidsrammer, information, materiale?

Facts: Kommunalbestyrelsen fastsætter i samarbejde med ældrerådet: Valgmetode, tidspunktet, antal medlemmer i ældrerådet, valgreglerne, valgbestyrelsens sammensætning.

Spørgsmål: Hvad foreslår/indstiller ældrerådet i jeres kommune?

De fleste kommuner er sammenlægningskommuner, hvorfor det foregående valg var et valg til sammenlægningsældrerådet. Det blev afholdt på mange forskellige måder, hvoraf nogle var mere hensigtsmæssige end andre.

Ofte var der særskilte valg i lokalområderne (de gamle kommuner), hvilket smittede af på de nuværende drøftelser. Skal man gå over til den metode, som mange finder bedst: "én kommune – ét valgområde"? Flere kommuner vil ved dette valg finde en mellemløsning.

Flere var optagede af at sikre indflydelse fra de små lokalesamfund. "Hvis de små bysamfund i de sammenlagte kommuner, har for mange kandidater, får de ingen valgt", mente nogle.

De fleste kommuner har valg i efteråret 2009. Nogle sammen med kommunevalget d. 17. november, andre i nær tilknytning hertil.

Der var stor spredning i forarbejdet til valget: Enkelte kommuner er helt færdige med godkendte regler og procedurer. Andre er slet ikke begyndt endnu.

Der meldes kun om to metoder: Brevvalg og fremmødevalg.

Ved fremmødevalg – oftest d. 17. november – kan man brevstemme, hvis man ikke kan møde op på valgdagen, ligesom der sørges for afstemning på plejehjem m.v. på samme måde som til kommunevalget.

Der blev gjort tydeligt opmærksom på forskellen på de to begreber "brevvalg" og "brevstemmer".

Overordnet tegner der sig et billede af, at de fleste kommuner vælger eller har valgt brevvalg. Omkring en tredjedel vil have fremmødevalg, de fleste af dem d. 17. november.

Omkring halvdelen af kommunerne planlægger med færre antal medlemmer i ældrerådene i næste periode. En enkelt kommune reducerer fra 23 til 13 medlemmer!

Sammenfattende kan det konstateres, at en del ældreråd afventer et udspil "fra kommunen". De fremmødte medlemmer fra disse blev dog kraftigt inspireret af deres kolleger fra andre ældreråd til at komme i gang hurtigst muligt.

B: Hvad er den vigtigste udfordring lige nu i vor egen kommune i forhold til ældrerådsvalget, og hvor langt er vi kommet i vor egen kommune?

Stor enighed om vigtigheden af:

- at skabe opmærksomhed og interesse for valget
- at ældrerådet skaber sig et overbevisende mandat med en bred kompetence
- at skaffe gode kandidater, "personen er vigtigere end geografien"
- at sørge for ordentlig omtale i så mange medier som muligt
- at lokalradioer og lokal TV inddrages i orienteringen

Flere nævner som udfordring "at få kommunalbestyrelsen til at følge ældrerådets indstilling", samt "at få mange kandidater til at stille op" og "at få en høj stemmeprocent".

Igen er der stor forskel på, hvor udfordringen ligger, afhængig af valgmetode og status i planlægningsprocessen.

En deltager havde som udfordring, at deres ældreråd skulle sørge for afvikling af brevvalget og håndtere udsendelsen af flere tusinde kuverter. Andre i gruppen overbeviste vedkommende om, at det var kommunens valgkontor, som skulle løse opgaven.

Da mange kommuner vælger brevvalg, gik en del af snakken på udfordringen i at sikre den hemmelige afstemning og sikringen af den korrekte optællingsprocedure (ikke en Roskildebispevalgshistorie). Der henvises i denne forbindelse til DANSKE ÆLDRE RÅD'S inspirationspapir på hjemmesiden.

C: Hvad er værdierne i ældrerådsarbejdet, og hvordan kommunikerer vi dem ud?

Hvorfor er vi sat i verden? Hvad hvis vi ikke var her? Hvad vil vi kendes på? Hvordan får vi fortalt det?

Spørgsmålene har to sider: Værdierne for mig selv og værdierne for ældrebefolkningen

Til den første side nævner mange: Det gode kollegiale samvær i ældrerådet, at man får indsigt i og viden om mange forhold, at man oplever at gøre en forskel, det gode samarbejde med politikere og forvaltninger.

Til den anden side er der enighed om, at ældrerådet er "vagthund", mellemlid mellem borgerne og politikerne, lovbestede og har høringsret om alle forslag, der vedrører ældre.

"Hvis ældrerådet ikke fandtes, måtte vi opfinde det", som én sagde. Vi vil kendes på, at vi er troværdige, engagerede og oprigtigt optaget af at gøre en forskel. Det er vigtigt med en god pressekontakt.

D: Efter valget – kom hurtigt i gang – hvordan?

- hvordan får vi gang i holdspillet?
- hvad savnede du som nyvalgt medlem af ældrerådet?
- hvad kan DANSKE ÆLDRE RÅD gøre?

Vigtigt med hurtig indkaldelse til det konstituerende møde – hvem indkalder? Derom var der nogen diskussion. Normalt er det medlemmet med den største anciennitet. Men da de fleste genvalgte har lige stor anciennitet (fire år), er det den ældste af år, som sammen med sekretæren laver dagsorden og indkalder til det første møde.

Man savnede som nyvalgt OPLYSNING, OPLYSNING og OPLYSNING.
Mange gode idéer kom frem:

- fællesmøde mellem afgående og tiltrædende ældreråd
- "en gedigen julefrokost"
- en temadag med forvaltning og politikere
- todages seminar med overnatning og fortæring
- temamøde fælles med naboældreråd
- pressemøde i byrådssalen med det nye ældreråd og borgmesteren

Fra arbejdet i caféen (seminar 1)

A: Hvad kan ældrerådet gøre for at få flere til at stille op?

I forhold til omverdenen: Bruge pressen, blandt andet skrive læserbreve og klummer, tage kontakt til pensionist- og ældreforeninger samt pensionistcentre, afholde orienterings- og opstillingsmøder og evt. borgermøder, sætte annoncer i dagspressen og plakater i forretninger, på biblioteker og hos læger – "og gør det i god tid".

I forhold til de enkelte: Prikke udvalgte på skulderen, sørge for at informere om den egentlige arbejdsbyrde og personlige muligheder.

I forhold til resultater: Sørge for at synliggøre ældrerådets resultater gennem hjemmeside, årsberetninger, pressen m.m.

B: Hvad skal den enkelte vide for at beslutte sig for at stille op?

I forhold til lovgivning om ældreråd: Det er vigtigt, at ældrerådet overfor kandidater klargør, hvilket lovgrundlag ældrerådet arbejder efter og i forhold til, hvem vi arbejder for, hvem vi repræsenterer, hvem vi samarbejder med.

I forhold til ældrerådets arbejdsform, arbejdsopgaver og arbejdsbyrde: Det er vigtigt, at ældrerådet overfor kandidater klargør mængden af læsestof, mødernes længde og hyppighed, viden om at ældrerådet er rådgivende og ikke besluttende, viden om at det forpligter, og at ældrerådet lytter til bagland og har dialog med politikerne samt for en stor dels vedkommende arbejder elektronisk.

I forhold til det hidtidige råds indflydelse: Det er godt at orientere kandidater om væsentlige resultater, som det hidtidige råd har opnået og hvordan.

I forhold til tid og økonomi: Her skal meldes ud om valgperiodens længde, diætregler, kørselsgodtgørelse og realistisk tidsforbrug.

I forhold til personlige kompetencer: Det er godt at klarlægge, at der er en forventning om aktiv deltagelse og engagement, samt at man skal kunne modstå et pres fra omgivelserne.

Hvad kan det nuværende ældrerådsmedlemmer hjælpe med: Tag en snak med potentielle kandidater for at afklare hvilken viden vedkommende har, som vil være god i ældrerådet, samt afdække hvordan vedkommende kan bruge sin interesse og viden i ældrerådet.

C: Hvad kan ældrerådet gøre for at få flere til at stemme?

I forhold til ældrerådets arbejde: Synliggør arbejdet via pressen og på møder op til valget med fokus på succeser, synliggør at ældrerådet er partipolitisk neutralt og skal høres på alle områder, som vedrører ældreområdet.

I forhold til opstillede kandidater: Sikre gode kandidater – måske kendte personer med et stort netværk og en relevant baggrund.

I forhold til vælgerne: Sikre bred annoncering og pressedækning – gerne med billeder af kandidater og præsentationstekst -, holde informationsmøder og lokale opstillingsmøder, sørge for godt valgmateriale med præsentation af kandidaterne og information om rådets arbejde samt påmindelser til vælgerne om indsendelse af brevstemmer.

D: Hvad skal ældrerådet informere medierne om?

Høringssvar, ældrerådets initiativer og succeshistorier. Pressemeddelelser er væsentlige. Ældrerådet skal synliggøre sine træffetider, synliggøre hvornår der er borgermøder,

informere om kandidater og opstillingsmøder. Kort sagt "omkring valget som i hverdagens arbejde benytte enhver lejlighed til at komme i medierne".

E: Hvordan bliver ældrerådet mere synligt overfor borgerne – forslag/erfaringer og jeres prioriteringer?

Følgende erfaringer og forslag blev bragt til torvs: Ældrerådet skal afholde mindst ét borgermøde hvert år, skal huske at orientere medier efter møder, beslutninger og arrangementer.

Fra arbejdet i rundkredsen – (seminar 2)

A: Ældrerådets succeser

På landsplan tegner sig et billede af, at ældrerådene i de sammenlagte kommuner har brugt mange kræfter på sammenlægningsprocessen. I langt hovedparten af kommunerne er arbejdet afsluttet med succes dels ift. arbejdet internt i ældrerådet, dels ift. arbejdet med de nye forvaltninger og større kommunalbestyrelser.

Succeser spænder over mange felter, hvilket dette papir er et godt eksempel på. Enkelte ældreråd mente dog, at det havde været lettere at pege på fiaskoer end på succeser.

Følgende områder har ældrerådene markeret som succesfyldte:

Ældremaden - Det område, der har fyldt mest i det forgangne år, og som mange ældreråd har haft succes med, er ældremaden. Nogle ældreråd har fået åbnet køkkener lokalt, andre indgår i kostråd, hovedparten har drøftet priser og kvalitet, nogle fået ændret betalingen til bagudrettet og fået indført valgfrihed på mad. Flere har haft succes med at drøfte visitationskriterier til madordninger, særlige priser for småspisende, etablere særlige madsmagningshold og et enkelt ældreråd har været medinitiativtager til madklub på et pensionistcenter.

Trafik- og tilgængelighedsområdet – Her peges på etablering af kørselsordninger, fastholdelse af buslinier, indførelse af telebusordning i tyndt befolkede områder, busforbindelse til sygehus, etablering af handicappladser, indførelse af gratis servicebusser, ændring af busruter, fokus på fodgængere i byen, pensionistrabat på busser og teletaxa, trafikikkerhed, kørekursus for ældre i samarbejde med foreninger, udarbejdelse af trafikplan, nedsat betaling på transport.

Pleje- og omsorgsområdet - Her peges på udarbejdelse af demens- og ældrepolitik, tilsynsrapporter på plejehjem, hvor ældrerådene har bidt sig fast i områder, der kan blive

bedre, samt været med til at synliggøre disse. Revision af kvalitetsstandarder har fyldt meget og er ikke altid endt med, hvad ældrerådet betegner som en succes, dog er der også meldinger om, at ældrerådet har fået fastholdt kvalitetsstandarder. Synliggørelse af demensområdet, tæt kontakt til bruger- og pårørenderåd samt til venneforeninger på plejehjem, ændring af opdeling af hjemmeplejedistrikter. Omkring plejecentre nævnes borgermøder, undersøgelse af aktiviteter og påpeget betydningen af flere aktiviteter, etablering af aktiviteter for plejekrævende ældre ved hjælp af puljemidler, fastholdelse af nattevagt på plejecenter gennem høringssvar og fastholdelse af plejecentre lokalt, fokus på akutstuer og deres betydning for borgerne. Ældrerådene har ligeledes været medinitiativtager til opstart af erindringsgrupper, musikfestival i plejecenter, ændrede visitationsregler ift. plejeboliger, fået gennemført at træningscentre er åbne i ydertimerne for visiterede brugere til selvtræning og søgt fondsmidler til træningsredskaber til plejecenter.

Pensionisters økonomi – Her peges på ændringer af tilskud til varme, forhøjelse af rådighedsbeløb på plejehjem, afværget brugerbetaling på genoptræning, nedsættelse af madpriser, fokus på indskud til boliger og på prisen på fodpleje.

Kommunens økonomi – Her peges på reel indflydelse på kommunens budget. Flere ældreråd har fået flyttet mere end kommaer i budgettet, ikke mindst fordi de har været på forkant, f.eks. fået flyttet et besparingsforslag.

Samarbejdsfeltet - Det er for ældrerådene er meget bredt og rummer samarbejde med:

- Borgerne – Gennem borgermøder om aktuelle social- og sundhedspolitiske tiltag, informationer blandt andet til kommende pensionister. Flere peger på betydningen af, at ældrerådet er synligt overfor borgerne, og at borgermøder, 1. oktober (FN's internationale ældredag) har været med til at synliggøre ældrerådet overfor borgerne.
- Kommunens institutioner – Hvor der samarbejdes tæt med disse såvel plejecentre, aktivitetscentre som kulturelle institutioner.
- Forvaltningen – Gennem samarbejdsaftaler, gensidig respekt og faste møder. Flere peger på deltagelse i forskellige udvalg som succeshistorier – at være med og på forkant. Flere har med succes gennemført kurser sammen med forvaltningen.
- Politikerne - Flere peger på at en væsentlig succes er et godt og konstruktivt samarbejde med politikerne, en gensidig respekt og faste møder. Ældrerådets synlighed har stor betydning, så det er godt at være kendt af hele kommunalbestyrelsen. Flere har haft succes med at få underskrevne samarbejdsaftaler med forskellige udvalg.
- Pressen – Flere peger på, at de har haft succes med selv at skrive pressemeddelelser og tage billeder ved møder og arrangementer samt

efterfølgende at sende disse til pressen. Flere bruger den lokale presse til at synliggøre deres arbejde og medvirker jævnligt i lokale tv- udsendelser med succes.

- Ældreorganisationer – bruger det lokale ældreblad til gensidig synliggørelse f.eks. gennem interviews.

I forhold til samarbejdsfeltet pointeredes, at kommunikationen – ikke mindst gensidig tovejskommunikation - giver indflydelse og dermed succes.

Ligeledes peges på, at indsigten i forvaltningernes arbejde og opbygning er nødvendig for at få succes.

Flere pointerer, at realistiske høringssvar kan være med til at skabe succeser på lang sigt. Et kodeord, der ofte gik igen i succeshistorierne, var gensidig respekt ift. dem, man samarbejder med.

Byggesager – Flere har med succes deltaget i byggeudvalg - blandt andet fået ændret på planlagte kvadratmeter til ældreboliger eller har påvirket ombygningen af plejehjem og dagcentre.

Regionsområder – Her peges på ældrerådernes behandling af sundhedsaftalerne, flere har haft konkrete møder med sygehuset.

I rækken af succeser kommer der tillige problemer frem – her nævnes, at høringsmaterialet kommer frem for sent som et af de væsentligste problemer.

B: Argumenter for at stemme ved ældrerådvalg

- *Jo højere stemmeprocent, des stærkere er ældrerådet*

"Høj stemmeprocent er lig med stor indflydelse"

"Vi har brug for din stemme - det giver ældrerådet styrke"

"Stemmeprocenten er et vigtigt signal til kommunalbestyrelsen"

- *Ældrerådet er talerør/ tillidsmænd for alle ældre – stærke som svage*

"Husk at stemme, hvis du vil styrke dit talerør. Ældrerådet er dit talerør"

"Brug din demokratiske ret – stem ved ældrerådvalget - det giver indflydelse"

"Husk at ældrerådet er bindeled mellem borgere og kommunen – og ældrerådet har tavshedspligt"

- *Ældrerådet er vagthund ift. politikere omkring kommunens initiativer og ældrepolitik og følger op på, om kommunen overholder lovgivningen*

"Husk at ældrerådet har høringsret på alle forslag og påvirker politikerne"

"Husk at ældrerådet har direkte formaliseret adgang til kommunens politikere og ikke er partipolitiske"

"Husk at ældrerådet arbejder for, at din kommune får en god ældrepolitik"

- *Ældrerådet er der for de borgere, der er afhængige af kommunen*

"Klagerådet på hjemmehjælp udspringer blandt andet af ældrerådet – derfor skal du stemme til ældrerådsvalget"

- *Ældrerådets sammensætning besluttet af borgere over 60 år*

"Det er vigtigt at få valgt de rigtige personer ind i ældrerådet – derfor skal du stemme"

"Din stemme kan sikre, at de rigtige personer vælges ind i ældrerådet"

Efterskrift:

På temadagene blev der orienteret om:

"Vejledning nr. 2 til Serviceloven" ISBN-13: 978-87-7546-514-9

Der blev gjort opmærksom på senere rettelser og tilføjelser (for eksempel om diæter).

Endelig blev der også henvist til relevante oplysninger på DANSKE ÆLDRERÅDs hjemmeside, www.danske-aeldreraad.dk